

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je to dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišstvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljska kolonija na otoku Rabu.

Teško, izčrpavajoče delovanje učiteljstva je vzrok, da ogromni odstotek učiteljstva umira že v mladih letih na pljučnih boleznih, nervoznosti ali onemoglosti. Marsikdo izmed nas bi potreboval v ozdravljenje svojih dihalnih organov in svojih zrahljanih živcev malo jasnega južnega solnca, malo vlažnega primorskega zraka, ki je prost vsakega prahu.

Žal, da je onemogočeno učitelju prebivati v znanih klimatiških zdraviliščih zaradi prevelike draginje, ki vlada v takih krajih. Osrednje društvo učiteljskih jednot na Moravi se je poslužilo baš raditega samopomoči in postavi v najbližjem času na otoku Rabu v Dalmaciji zavetišče bolnim učiteljem. Osrednji odbor je dovolil v seji dne 20. februarja t. l. potrebno vsoto za napravo.

Uprava kolonije se izroči izkušenim rokarnam priznane organizatorice in neumorne delavke gospodične Steyskalove. Rajši bi videli, da je to akcijo završila „Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji“; slednji pa to ni mogoče, ker ji nedostaja najvažnejšega — denarnih sredstev.

Korak moravskega učiteljstva pozdravljamo s tem večjim veseljem, ker se ne bodo sprejemali v kolonijo izključno samo le člani moravske učiteljske organizacije, marveč tudi učitelji in učiteljice ostalih slovanskih narodnosti.

Stanarina z vso oskrbo bo jako nizka, kakaj namen temu učiteljskemu podjetju ne bo nikakor dobiček ali kupčenje rezervnih zalogov; rečijo bo popolnoma neznatna, ker ravnateljica gospodična Steyskalova dela popolnoma zastoj in ne pričakuje nikakršne nagrade.

Stvar slovanskega učiteljstva bo sedaj, da izkorišča v popolnem obsegu dobrote, ki jih

nam ponuja bratska organizacija moravskega učiteljstva. Učiteljska kolonija na Babu pa postane obenem tudi ognjišče, kjer se bo ukoreninjala in odkoder se bo razširjala slovanska vzajemnost v vrstah učiteljstva. Vsa eventualna vprašanja blagovolite naslavljati: ravnateljica gospodična Marija Steyskalova v Brnu, Falkensteinerova ul., č. 31. (Morava).
M. Hajný.

Kranjska politika in učiteljstvo.

„Ravno prav, da se danes vidi, gospod učitelj, ker se imam z vami nekaj pomeniti. Do sedaj nisem vedel, da ima učiteljstvo tako moč, zdaj pa vidim, da bo menda res tako.“ Tako me je nagovoril pred kratkim zvest pristav S. L. S., mož, ki je prijatelj šolskega napredka in učiteljstva.

Razume se, da nisem vedel, kaj misli s tem povedati. Ko mi natančneje razodene, da je bil sam pri shodu v Ljubljani zaradi nameravanega starostnega zavarovanja na kmetih in pokaže „Domoljuba“ št. 8. članek „Proti liberalnim učiteljem“, sem šele razumel, kaj mož misli. Članek se glasi: „Na shodu v Šmartnem pri Litiji je zelo ostro nastopil deželni odbornik kranjski dr. Lampe: Govoril je o starostnem zavarovanju ter rekel: Tisti liberalni hujskači pa, ki te ogromne in silno težavne zakonske predloge še videli niso in ki nimajo pojma o njeni vsebini, so si izmislili celo kopo laži in so hujskali ljudstvo. Temu mora biti konec. Koder poizvedujemo po začetnikih teh laži, pridemo navadno nazadnje na liberalnega — učitelja. Ti liberalni učitelji hočejo imeti zvišane plače, in ker so jim liberalci na ljudske stroške obljubili, hočejo zopet liberalni stranki na vrh pomagati. Zato so pograbili to priložnost in so se lagali kmetom, da

jih hoče S. L. S. s starostnim zavarovanjem in z njihovih gruntov pregnati. Vi pa povejte vsakemu liberalnemu učitelju sledeče: Če bi se učiteljem plača izboljšala tako, kakor zahtevajo liberalni učitelji, ki proti stanovskemu zavarovanju hujskajo, bi znašalo primeroma toliko, kolikor bi plačevalo naše ljudstvo za se, da bi bili vsi kmetje in hlapeci zavarovani za starost, onemoglost in bolezni. Če mislijo liberalni učitelji s hujskanjem in lažmi doseči zvišanje plač, so se zelo zmotili!“

„Kaj pa pravite vi, prijatelj, na ta članek?“ ogovorim moža.

„Saj sem vam že povedal, da nisem nikdar mislil, da ima učiteljstvo tako veliko moč in toliko vpliva, pregovoriti toliko ljudstva,“ mi odgovori.

„Ali vi verjamete temu članku?“

„Mene sicer ni nobeden hujskal, se mi lagal in me podpihoval, ker sem vse to sam bral v „Domoljubu“. Kakor sem bral jaz in s tem se nisem vjemal, tako se niso strinjali s tem tudi drugi. Toliko že znam sam preudariti, da bi bilo starostno zavarovanje nov davek, in sicer vse bi prišlo na ramo kmetagospodarja. Zaraditega bi morali plačevati dražje posle in druge delavce, a užitka na starost bi imeli od tega prav malo. Po eno krono na mesec naj plačujem od sebe, družine in poslov do visoke starosti, a ko onemorem, dobim pa na leto ubogih 90 K. S tem ni mogoče živeti, to ni vse skupaj nič! Predbacivajo krivdo vam, zaradi lepšega, a vsak lahko razume, da je to le pesek v oči,“ pojasnjuje mož.

„Jaz za svojo osebo se pa strinjam s tem, da bi bil za starost vsakdo preskrbljen, torej tudi kmet in delavec. S tem bi se kmetugospodarju jako olajšalo gospodarstvo, ker bi ne bilo treba dajati onemoglim staršem toliko užitka, pa tudi beračev bi ne bilo več toliko. Ako se pomisli, da se vrže proč toliko denarja za nepotrebne reči kakor za tobak, pijačo in predragocena oblačila, bi se tudi dobilo toliko

za potrebno starostno zavarovanje. Ako je res zval zoper to plemenito misel kateri izmed učiteljev, kar ni verjetno, ta ni ravnal prav,“ pravim jaz.

„Jenajte in ne govorite mi več o tem! Do sedaj smo vedno dajali gosposki denar, a nismo videli več beliča, ravno tako bi se zgodilo s starostnim zavarovanjem. Plačila bi bilo veliko, miloščina pa taka, da bi ne bilo mogoče živeti niti umreti. Pa še za to malenkost bi moral ponižno prositi — in več jih ne bi dobilo ničesar. Ali vam ni znano, da ima gospoda samo grablje, vile pa samo, da dere?“

Zaman bi bila vsaka beseda proti tem trditvam, spoznal sem, da je naš kmet v svoji konservativnosti do skrajnosti nezaupen. Nezaupnost je morda tupatam na svojem mestu, v tem slučaju se mi pa zdi neopravičena.

Dovolite mi gospod urednik, izpregovoriti še nekaj o naši kranjski politiki. Obžalujem, da vas nadlegujem s tem, ker Nemec trdi: „Die Politik ist ein garstig Lied“. A kaj si morem pomagati? Peti moram to umazano pesem, ker nas sili k temu hudobni svet. Nikdar bi vam tega ne pisal, ako bi mi moj kmetiški prijatelj ne potisnil peresa v roko. Ta mi daja brati „Domoljuba“ in „Slovenca“ in uganeva o priložnosti marsikatero pametno, čeprav sva vsak svojega političkega prepričanja.

Čudno se mi zdi, ko trobijo neprestano klerikalci v svet, da je liberalno učiteljstvo izgubilo ves ugled med narodom, in sedaj to iznenadenje, da je to učiteljstvo brez ugleda pregovorilo — ker smo v dobi omike in napredka, moramo torej povedati modern izraz — nalagalo in nakujskalo nad 2000 kmetov, ki jih je klerikalno vodstvo komaj pomirilo. To je bila velika komedija onega dne, kakor mi je pripovedoval moj prijatelj. Naš iskren prijatelj g. dr. Lampe nam je na shodu v Šmartnem pri Litiji dal lepo zadoščenje; postavil je „Domoljuba“ in „Slovenca“ na laž,

LISTEK.

Vzgoja spolnosti.

Važna in težavna zadeva. Bodi naravnost povedano, da se ženirajo tudi inteligentne, izobražene in velike osebe vsaj pred javnostjo dotikati se je; še onim, ki lahko svobodno o tem govorijo, ni ljubo, da se jo priobčjuje v časopisu, ki roma iz ene roke v drugo. Privsem tem pa je to eno najvažnejših socialnih zdravstvenih zadev, ki nam s statističnimi podatki kaže, da smo dolžni v to delati, da se zbudi znanje vedno večje zanimanje vseh slojev prebivalstva. Zadevo utemeljuje sedanj položaj predmeta, nevednost na podlagi krivičnega sramu in neumestne sentimentalnosti, zaradi katerih smo vsi enako hudo prizadeti. Očetje in matere se boje za zdravje svojih otrok, ki ne poznajo nevarnosti za obstoj življenja. Otroci se brez strahu približujejo nevarnostim, ker ne poznajo strašnih razočaranj, ki si jih pridobijo tekom življenja. Mladiči opazujejo prepogostoma, da iz neiskkušenosti in nevednosti prihaja nesreča, ki jim ogreni vse veselje do nadaljnjega življenja. Mlade matere spoznajo, da nevedni ali krivični možje stavlajo s svojo

trmoglavostjo v nevarnost ne le zakonske sreče, temveč tudi zdravje otrok in potomcev. Zgrajati se mora vsakdo nad strašnimi in brezmiselnimi prizori, ki podkupujejo obstanek v najvišjih kakor v najbolj nizkih slojih naroda ter tako tvorijo veliko nevarnost za prihodnost človeštva. Nemci in Angleži so bili prvi, ki so spravili to perečo zadevo na dan. Izhajajoč od principa, da bodi javno zdravje najvišje načelo, so objavili statistiko, ki je bila nekaj zakrita javnosti, zaradi katere nam kaže rezultat očitno, da je med štirimi ljudmi v starosti tridesetih let eden spolno hudo bolan. Brez ovire in kakega neumestnega sramu zahteva že človekoljubje, da se opozore tudi plašljivci in mladeniči; razložiti je naravnost, da je skoro 25 % ljudi v cvetu življenja okuženih zaradi spolne kuge in da je velika in skrajna nevarnost to, proti kateri je postaviti močan jez od vseh skupaj kakor od vsakega posameznika v mejah njegove osebne delavnosti.

Zanimanje javnosti za to vprašanje se je stopnjema dvigalo. Na Nemškem so stopile družbe v boj proti spolnim boleznim. Društvo „Nemška zveza“ je poklicalo v novejšem času k zborovanju žene, zdravnike, učenjake, učitelje, šolske nadzornike, inženirje in odvetnike;

naučno ministrstvo je bilo zastopano po treh odposlancih; vsi so s svojo udeležbo zaznamovali bogat prinos k razpravi. Tudi na Dunaju in na Ruskem se je vprašanje o spolnosti probudilo posebno v modernih družtvih.

Splošno zanimanje v Italiji v prilog vzgoji o spolnosti raste z veliko brzino. Eden izmed glavnih in najbolj delavnih na tem polju je profesor Foà, ki je pretečenega leta prirejal na ljudski univerzi v Milanu razprave ter v jasni luči razvil sintetiški sedanj položaj predmeta. Tudi na ljudski univerzi v Trstu se je pokazala važnost tega vprašanja, da so se ponovno organizirali tečajji o vzgoji spolnosti. Zanimanje javnosti raste povsod, četudi ne v enaki meri, v to pripomore z gotovostjo v prvi vrsti naravna vzgoja moderne šole, žensko vprašanje in končno ne na zadnji črti napredek vede higijene in bakteriologije, ki tekmujeva v odkritje vzrokov bolezni in v sredstvih, s katerimi se bolezni obvarujemo.

To vprašanje bi bilo rešeno z ozirom na vzgojo o spolnosti pri odraslih, ako ne povsem, vendar brez velike razlike v nazorih. Vprašanje, ki muči higienike in sociologe in kar je slavni profesor Foà navedel v svojem lepem ponku na prvem mestu, ni še rešena točka. Ta tiči v tem, ali smo dolžni posnemati in

poučevati zrelo mladino ali začeti s poukom že s prvimi trenutki človeške vzgoje?

V krajih, kjer je vzgoja o spolnosti že zadosti napredovala, se je prišlo do sklepa, da je pouk odraslim le prepozno sredstvo k veliki občutni škodi. Sklenilo se je od družbe proti spolnim boleznim, da je treba v to antiepatnega pouka. Da je misel spolnega nagona živinska, trivialna in pripustna le sovražnim bitjem pod legalnimi sponami zakona, je dandanes v moderni družbi k sreči utopijska. Dobro vemo, da spolni nagon ne zagotavlja le ohranitev človeškega rodu, temveč je tudi upoštevna moč, ki se jo mora čuvati in brzditi in to v interesu posameznika kakor cele družbe.

Gre za potrebo do ohranitve posameznika in da se mu izčiti njegovo zdravje. Ker je monogamija ali ljubezensko življenje z eno samo ženo v vsem življenju ne povsem, a vendar dosegljiv ideal, je potrebno mladino opozarjati na nevarnosti, ki se jim more izpostavljati.

Zborovalci v Manheimu so sklenili, da se mora pouk o boleznih pričeti z vzgojo spolnega življenja. Vprašanje pa je, kdo, kako in kdaj se naj poučuje.

Ta pouk se prične v domači hiši. Prva učiteljica bodi mati; ona naj reši nalogo po

in to, prosim lepo, ni majhna reč, ker ta lista zastopata katoliška načela — in laž je jako pregrešna. Učiteljstvo sme biti ponosno, da ima tak vpliv in veliko moč pri ljudstvu. Sedaj se zavedamo svoje moči, naj pazi torej g. dr. Lampe z vsemi drugimi pri vodstvu, da bo vladala sama pravica, resnica, nepristranost in katoliška načela, drugače...

Do sedaj so klerikalci častili svoje kmetiške somišljenike vedno s pridervkom: Naše zavedno, razsodno in katoliško ljudstvo. — Ker so pa ti kmetje bili zoper starostno zavarovanje, ni bilo ljudstvo več zavedno in razsodno, ker se je dalo nahujskati in nalagati od liberalnega učiteljstva. Za uboge pristaše S. L. S. je to prehud poper. Pa tudi katoliško ni več — Bog nam grehe odpusti! — ker je liberalno učiteljstvo klerikalno časopisje razvpilo vse za brezversko, in kdor brezverce poslušal in uboga — ni več katoličan! Ubogo zapeljano ljudstvo, da nisi moglo pokimati kakor navadno tudi onega usodepolnega dne!

Za tako veliko pregrešno delo pride kazni, a kaznovan ne bo kmet, ki ni hotel pokimati, marveč učiteljstvo, ki je nerazsodnega in nezavednega kmeta zapeljalo, da se mu da enkrat za vselej torbico na usta, če bo še kdaj kmete zapeljalo, ne bo nikdar dobilo povišanja plač. To ni terorizem, marveč pravilna katoliška kazni za storjeni greh. Bog je v raju kaznoval samo kačo zapeljivko, Adama in Evo je pustil brez kazni, tako se danes uči po delih in po novi klerikalni veri.

(Konec.)

Izvenšolsko delovanje učiteljstva.

Poročal na zborovanju učiteljskega društva za sezonski okraj Al. Hreščak.

(Konec.)

Navedel sem do sedaj le nekaj točk našega kulturnega delovanja; naštevati pa bi lahko še dalje in dalje, a to bi pomenjalo le zlorabljeni vašo potrpežljivost. Začetek delovanja nam bo že pokazal obširno cesto pred nami in čim dalje bomo prispeli na tej trnjeni poti, tem mogočnejša strmina se bo dvigala pred našimi očmi. Podobni smo kalikortoliku Hanibalu, ki je šele po nadčloveškem trudu premagal težavno pot v Alpah, boreč se na življenje in smrt z majestetičnimi elementi, da si je priboril prosto pot v krasno severnoitalsko ravnino, ki pa ni bila še zadnji smoter njegove poti. Tudi mi si hočemo priboriti na svojem potovanju udobnejšo cesto. Priborili si je bomo s požrtvovalnim delom.

Kot prva skorajšnja potreba se bo pokazalo našemu odseku sestavljanje statistike o vseh pevskih vajah v našem okraju, o vseh predavanjih, roditeljskih sestankih, novoustanovljenih zavodov, o naročnikih naših učiteljskih listov itd. Tov. Pesek navaja v svoji brošuri „Na delo med ljudstvo!“ tehtne razloge za skupno naročevanje listov potom odseka. Ker smatram te razloge kot znane, nočem izgubljati časa z daljšim razmotrivanjem.

Za današnje svoje poročilo sem si prekrbel tudi izkaz naročnikov (učiteljev) na učiteljske liste tu na našem Krasu. Izkaz kaže dovolj žalostno sliko:

besedah profesorja Foà takoj v pričetku najčistejšega izvora življenja. Mladine naj ne moti skrivnostjo ter nameravano nevednostjo, ki vžge domišljijo ter ponižuje otroka, ko na vprašanje, odkod in kako, poslušata tovariša po redneža, kako podira materino bajko.

Prav kot profesorica Kruchenbergova v Baden-Badenu more mati otroku razložiti: „Glej to zrnce, ki poganja kali v zemlji; če ga izruješ — umre. Tako tudi otrok živi pod materinim srcem, kjer zori do gotovega časa, ako izide pred določenim časom, potrebuje mnogo negovanja in v nevarnosti je tudi za življenje; utruji se, pogreša negovanja, naklonjenosti (dobrote), ljubezni. Ko se otrok rodi, naredi materi veliko veselje pa tudi velike bolečine; ko mu je dela mati lastne krvi, da mu še lastnega mleka, da ga zredi v do- brega človeka in državljana.“

Tak resničen materin pouk velja več nego vse bajke, ki dovedejo otroka, da se prepogostoma zateče k tovarišu. ki mu podere zaupanje do lastne porodice. To bodi način pričetka pouka o spolnosti v družini; bodočnost nam pokaže, kdo se s tem pečaj in kako.

A. M.

vseh naročnikov na „Učit. Tovarša“	31,
„ „ „ „Popotnika“	21,
„ „ „ „Dom. ognjišče“	15,
„ „ „ „Zvonček“	3,

in to od 68 učnih oseb v okraju.

Med takimi, ki niso naročeni na noben list berem imena, da bi se kar za glavo prijel. Ta izkaz bom izročil soc. odseku, da bo po teh faktih uravnal svoje delovanje. Če bomo tako temeljito podpirali sami sebe, smemo pač upati na izboljšanje svojega položaja v najkrajšem času.

Po vsem tem, kar smo slišali, mislim, da naj bi si odborniki soc. odseka sestavljali v vsaki vasi sledeče beležke:

- ali je v vasi pevsko in bralno društvo, posojilnica, zavarovalnica za govejo živino, kmetijska podružnica, morebiti kake druge naprave ali kaka druga društva;
- koliko udov štejejo posamezna društva;
- kdo so v odboru;
- županstvo in starešinstvo;
- seznam o vaških inteligentnejših in šoli naklonjenih osebah;
- podatki o ljudskem stanju; premoženjske, moralne in slične razmere;
- ali je teren v vasi pripraven za ustanovitev kakega novega zavoda;
- je li potreba predavanj, roditeljskih sestankov (to je tako povsod potrebno) in političnih shodov;
- ker smo ravnokar ustanovili učiteljski orkester in nam bo omogočeno zaradi tega prirejanje koncertov in veselice, zato bo treba tudi vediti, kje bi se taka prireditve izplačala.

Vse take podatke bo treba pošiljati tajniku ali pa predsedniku odseka, da jih zapiše v informacijsko knjigo. Tu morajo biti po abecednem redu označene vse kraške vasi in informacije o njih. Ta knjiga nam bo služila kot najizvrstnejša informacijska pisarnica za vse mogoče zadeve.

Ker bo pa korespondenca mnogo stala, se bo ozreti treba za dohodki, ki bodo omogočili odseku njegovo delovanje. Za prvi čas bo moralo prispevati naše društvo, pozneje pa se bodo že organizirali lastni dohodki; tako n. pr. prostovoljni doneski raznih zavodov (največ posojilnic), dohodki naših prireditev, občinske podpore itd.

Tako bi začeli torej nekako novo življenje v naših družtvih. Prvi načrt je napravljen, treba ga je le uresničiti. Naslednje načrte nam bo razvijal naš odsek, ki nam bo redno podajal nekaj letni proračun vsega dela, ki se ima izvršiti v prihodnjem letu. Ne smemo pa misliti, da lahko prepustimo delavnemu odseku vse delo, naj ga on opravlja, kakor ve in zna. To bi ne bilo značajno, še manj pa kolegialno, kar je pa najbolj žalostno, je dejstvo, da bi bilo odsekovo delo brezuspešno, če nima na strani vseh učiteljev. Vsi bodimo pripravljeni delovati na vse kriplje za narodno blaginjo.

Ideja, da moramo pomagati ljudstvu, če hočemo sebi pomagati, nam bodi vedno pred očmi. Ne zatisnimo zvečer prej oči, dokler si nismo zagotovili trdne volje za delo in nikdar ne pozdravljajmo jutranjih solnčnih žarkov brez želje v srcu, da bi nas spremljali tekem dneva po poti za delom za ljudstvo.

Ljudska blaginja nam bodi maksima, ker to je predpogoj naši blaginji. Nihče nam ne more očitati zaraditega egoizma. Če si sploh priborimo boljšo bodočnost, si jo bomo zaslužili s poštenim delom. Vsak delavec je vreden svojega plačila. Če vlečejo drugi stanovi ob manjšem delu mastne plače, imamo tudi mi, ki se trudimo za moralno in materialno rešitev ljudstva pravico, da zahtevamo svojemu delu primerne plače (in ne mastnega) plačila.

Nekaj pa imejmo vedno pred očmi, ko se obračamo med ljudstvom! Ponudimo imo obračajmo svoje moči ljudstvu v korist, naše delovanje naj ga spremlja vsepovsod, pred očmi naj mu bo o vsaki priliki!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo v petek, dne 19. marca (na Sv. Jožefa dan), ob dveh popoldne, v II. a razredu I. mestne šole svoj redni letni občni zbor z običajnim vzporedom. K mnogobrojni udeležbi vabita v imenu odbora

Jakob Dimnik, Vendelin Sadar, t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Posavski krožek se sestane v nedeljo, dne 21. t. m. ob pol 4. popoldne pri Klemenčiču v Rajhenburgu. Predaval se bo o zgodovini Rajhenburga. Neki tovariš, humoristično nadahnjeno, je obljubil tudi postnemu času primeren referat.

Gosti iz sosednjih šol dobro došli!

Učiteljski krožek za črnomeljski okraj je imel dne 24. februarja t. l. zborovanje na Vinici. Tovariš Lovšin je imel referat: Kako prirediti z roditeljskimi večeri? — Stavilo se je več različnih predlogov. Navzočih nas je bilo lepo število. Med privatnim razgovorom je potožil marsikateri svoj težavni položaj in oddahnil se je, saj je vedel, da z njim sočustvujejo njegovi tovariši. Sklenilo se je med drugim tudi, da se ustanovi pevski zbor.

Saj pesem povzdigne človeka nad zemeljske težave, in kdo tega bolj potrebuje nego učitelj.

Drugi sestanek bo v Dragatušu in želeči je, da se ga udeleže tudi drugi tovariši, ki se dosedaj še niso odzvali kružkovemu povabilu.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 5. aprila v Ribnici. Zborovanje se prične ob 10. uri v deški šoli. Referiral bo „K reformi deželnih šolskih zakonov“ tov. nadučitelj Fr. Štefančič. Tovarišice, tovariši, udeležite se sestanka, saj gre za blagor šole, za prihodnost učiteljstva. Da more vsakdo s pridomo slediti referatu in staviti primerne predloge, je nujna potreba, da se postave, ki jih navaja „Tovariš“ v 8. številki, pazno prebirajo. Na zborovanje se vabijo tudi tisti, ki še niso člani društva, in one, ki so tekoče leto vstopili v naš šolski okoliš. Tudi za tiste je prostor in jih čaka prijazen sprejem, ki društva od znotraj še ne poznajo in ki še nikdar niso šteli vinarja za učiteljske organizacije, vendar jih vlečeta čas in razmerje istodobno do povišanja kakor borilca, ki si pritrjujejo na vseh straneh, da se le organizacija razvija. Kakšen užitek so samo referati tov. Štefančiča, je obče znano; tedaj vsem: Na snidenje 15. aprila v Ribnici!

O d b o r.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor dne 19. t. m. ob 1. popoldne v Šmarju po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik in dopisi.
2. „Socializem in šola“ — govori g. žel. uradnik Kitek.
3. Letno poročilo tajnikovo.
4. Letno poročilo blagajnikovo.
5. Volitev.
6. Slučajnosti.

O d b o r.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. t. m. v Slov. Bistrici ob dokaj dobri udeležbi; posebno častno je bil zastopan nežni spol, kar bi naj večji razni tovariši na znanje. Kot gost je bila prisotna gđc. Ferleže iz Poljčan.

Po običajnem pozdravu in prečitaniu zadnjega zapisnika predlagal predsednik Koki kot prvo točko dnevnega reda volitev novega zapisnikarja. Pri občnem zboru izvoljena gđc. Kunejeva se je tajništvu odpovedala; na predlog tov. Vršiča se izvoli soglasno ga. Vobičeva iz Studenice.

Izmed dopisov omenja tov. predsednik zadnji „Zvezin“ dopis glede izpremembe v „Bundovem vodstvu ter animira navzoče, da se shoda celokupnega štajerskega učiteljstva v Gradcu po možnosti udeleže. Za tem prečita dopis učit. društva v Voitsbergu, dopis c. kr. namestnije v Gradcu in odpoved dr. Murmeyra, ki zaradi službenih zadržkov ni mogel predavati.

40 letnico ljudskoš. zak. bo slavilo društvo o priliki majniškega zborovanja. Slavnostni govor prevzame tov. Šabati.

Z dopisom odnosno z resolucijami laškega učit. društva se tudi naše društvo stinja ter se sklene v svrhu pozitivnega uspeha izročiti vso stvar v pretres stalnemu konf. odboru.

Roditeljska sestanka v Poljčanah in v Studenicih sta se obnesla povoljno; vendar je prišlo učiteljstvo do zaključka, da ne kaže klicati referentov iz drugih šol, ki nimajo s temi starši, oziroma otroci nobenega stika. Več staršev se je izreklo v smislu, da naj predava pri roditeljskih večerih vedno le domače učiteljstvo.

Tov. Koki poudarja, naj bi se pri teh sestankih seznanjalo starše tudi s šolskimi postavami, z obravnavanjem zamud itd. Prih. rod. sestanek se vrši 14. t. m. v Studenicih. Pri slučajnostih opozarja predsednik na mladinske spise tovarišev Rapeta in Slapšaka za šolarske knjižnice, priporoča društvo „Učit. pripravnik“ v Mariboru ter obljubi povabiti k enemu prihodnjih zborovanj prof. Lavtarja.

Po uradni delu je bila zborovalec dana prilika, spoznati gostoljubnost učiteljstvu naklonjenega gospoda Rud. Ilvška in njegove soproge.

Goriško.

Tolminko učiteljsko društvo. Za ustanovnino „Učit. konviku“ so nadalje darovali: Dominko in Koch v Čezsoči 6 K, Zavrtnik Ljudmila v Borjani 1 K, Trebše Richard v Kalu 3 K, Gerželj Ljudmila na Slapu 2 K, Mikuž Matej v Logu 3 K, Hude Dragotin v Strmecu 3 K, Ivančič Albert na Kamnem 2 K, Jelinčič Ferdo v Podmeleu 2 K,

Pavšič Dragica v Podmeleu 2 K, Prijatelj Josip na Grahovem 2 K, Perin Marica na Grahovem 3 K, Sattler Andrej na Ljubinju 2 K. Hvala! Dosedaj je vplačanih 88 K. Bovško učiteljstvo se je že, razen enega, vse odzvalo. Čast mu! — Za potovalno ljudsko knjižnico tol. učiteljstva je daroval Andrej Vrtovec 20 knjig. Hvala!

Srednješolski vestnik.

** Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah. Kakor se poroča, je dovolilo ministrstvo, da se uvede polagoma, in sicer v kolikor je na razpolago novih slovenskih učnih knjig in pripomočkov, na dosedaj dvojezičnih kranjskih gimnazijah slovenski učni jezik. Tako se bo poučeval že v prihodnjem šolskem letu veronauk v petem razredu in grščina v tretjem razredu v slovenščini. Obenem pa se pomnoži tedensko število nemških ur v prvih 2 razredih od 4 na 5 ur in v tretjem razredu od 3 na 4 ure.

** Odvzeta pravica javnosti. Zagrebški „Službeni Glasnik“ poroča, da je vlada sedaj še odvzela srbskemu učiteljsku v Pakracu pravico javnosti. Odredba z dne 24. marca 1904, s katero je bila temu zavodu podeljena pravica javnosti, je razveljavljena. Slava baronu Rauchu!

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Sosedov Vili. Fran Silvester. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. O luni. Josip. Bajka. — 4. Palme. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Bajka o zvončku. Josip. — 6. Prošnja sirote. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 7. Starčkova prošnja. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 8. Kaznovani šaljičev. Marica Gregorčičeva. Igra. — 9. V nosu prst tiči. Nos naprej štrli. Podobi v barvotisku. — 10. Zlato tele. L. Černe. Povest. — 11. Pizica na „i“. L. Černe. Pesem. — 12. Kazen. E. Gangl. Pesem s podobo. — 13. Nerodni Jurček. J. D. Povest. — 14. Odkdaj ima zajček kratek rep. Fran Košir. Basen. — 15. Pri slovesu. L. Černe. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Telovadec. — Polje. Iv. Jordan. Uglasbena pesem. — Besedni uganki. K. elc. — Rešitev. — Količek gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXX., št. 2. — Vsebine: 1. Janko Polák: Nemodernost v moderni šoli. — 2. Ivan Burdian: Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju. — 3. Anton Leban: Mornarska. — 4. Miro Šijanec: Lev. N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 5. Anton Leban: Odpustnica in odhodnica. — 6. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Vladimir Levstik: Obsojenci. Cena broš. 2 K 50 h, eleg. vezano 3 K 50 h, po pošti 20 h več. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Knjiga obsega štiri novele. Vladimir Levstik je bil čitateljem občinstvu znan veči, noma kot lirik, dasi je spisal že precej proze v „Ljubljanskem Zvonu“, v „Slovanu“ in v podlistkih raznih časopisov. Nedvomno je v liriki sploh njegova največja moč; nekoliko se kaže to tudi v „Obsojencih“. V teh štirih novelah se opaža tudi nagnjenje za satiro. Levstik ima tudi slog in kdor zasleduje našo literaturo, ve, da je jako delaven. Veliko važnosti daje Levstik očividno obliki in je srečen v njo. Glede na dikteto je pod Cankarjevim vplivom. Zanimiva knjiga, ki zasluži, da se čita, je, kakor vse Schwentnerjeve izdaje, lepo opremljena in ima prav originalno naslovno risbo slikarja Smrekarja.

Politiški pregled.

* Zunanji položaj je velekritičen. V diplomatskih krogih sodijo, da je avstro-ogrski poslanik grof Forgach v Belgradu interveiniral, ker hoče avstro-ogrška vlada doseči, da se situacija čim najpreje pojasni. Omahljivo in neiskreno stališče Srbije provzroča, da presojajo položaj v dobro poučenih krogih kot bolj kritičen, kakor je bil kdaj prej. Situacija se je še v toliko poostrila, da je nemška vlada stavila na ministra zunanjih del barona Aehrenthala vprašanje, ako želi ni skrajni čas, da se stavi Srbiji ultimatu. Splošno vlada prepričanje, da mora že v par dneh pasti odločitev, da li Srbija odneha od svojih zahtev ali pa napravi korak, ki provzroči vojno.

Slovenec v Trstu so sklenili, da se udeleže volitev za mestni svet tržaški ne samo v okolici, ampak tudi v mestu. Volilna reforma — pravi „Edinost“ — po kateri se bo topot prvikrat volilo, daje tudi nam mestnim Slovincem priliko, da se udeležimo volitev za mestni svet na časten in uspešen način. Ni sicer upati, da že letos kateri mestni mandat pribore Slovenci, vendar pa bodo pokazali, osobito v slučaju ožjih volitev, da so odločujoči činitelji v mestu.

* Madjarizacija na Hrvaškem se nadaljuje z vso brezobzirnostjo. Zdaj so privzeli v ta krog tudi vojaške šole. Izšla je odredba, da lahko aspiranti madjarske narodnosti delajo sprejemni izpit v madjarskem jeziku,